

There are no translations available.

Мальована Т.Г.

Завідуюча відділом науково-просвітньої роботи

Нікопольського краєзнавчого музею

м. Нікополь, Україна

[Біографія](#)

Матеріал надано в авторській редакції

Історія медицини м. Нікополя У середині I тисячоліття до н.е. серед царських скіфів, котрі населяли степи Причорномор'я та Придніпров'я, особливе місце займали знахарі-лікарі, які вміли лікувати хворих травами, надавати допомогу потерпілим при переломах і опіках.

...Французький військовий інженер де Боплан у своїй книзі "Опис України" (XVII ст.) писав: "...Не раз я бачив, як вони (запорожці), поранені стрілою, знаходячись далеко від хірургів, перев'язували себе, заліпивши рану жменюю землі, змішаною на долоні з порцією власної слини. І це виліковувало так добре, як найкращий бальзам... Я бачив козаків, хворих на лихоманку, які, щоб вилікуватись, не вживали нічого іншого, крім половини заряду гарматного пороху, розчинивши його наполовину горілкою. Все добре розмішували і випивали, а потім лягали спати, щоб вранці прокинутись цілком здоровими...".

У середині XVII ст. на території Нікопольщини знаходився центр запорозького козацтва - Січ (у 1775 році вона була зруйнована за наказом російської імператриці Катерини II). У кожному січовому курені служили народні лікарі, які лікували поранених і хворих козаків, готували різні лікувальні мазі та настої трав, володіли майстерністю кровопускання, вміли ставити банки та п'явки.

Під час Кримської війни (1853-1856 рр.) у Нікополі розміщувався військовий госпіталь, організований видатним хірургом М.І. Піроговим. Після розформування госпіталю медичну допомогу населенню Нікополя та навколишніх сіл подавав відставний фельдшер, який умів не тільки лікувати, а й готувати ліки.

В останній чверті XIX ст. широкий розвиток здобула земська медицина, яка відіграла величезну роль у наданні медичної допомоги населенню країни.

У медичних звітах Катеринославської губернії за 1890 рік є відомості про те, що в Нікополі працював приймальний покій на 2 ліжка для амбулаторних хворих. А через рік вже функціонувала міська лікарня на 7 ліжок, а пізніше - на 25 ліжок. Це була типова земська лікарня, побудована земством і утримувана на кошти земства.

Розміщувалась вона в провулку Больничному. Після революції 1917 р. у цьому приміщенні працювали школи № 5, № 8, а зараз музична школа № 1.

Історія зберегла імена відомих лікарів того часу: В.М. Копп працював у Нікополі з 1883

року, його син - П.В. Копп, М.Б. Чудновський, А.М. Ошакевіч, В.А. Петрусенко, М.А. Шапошніков, М. Людомирський, І.Г. Штамбург... Серед них були хірурги, терапевти, лори, окулісти, стоматологи, гінекологи, санітарні лікарі. Всі вони були професіоналами, досвідченими практиками.

У 1913 році в Нікополі мешкало 26 076 жителів, і всі вони мали можливість користуватися безкоштовною медичною допомогою в земських лікарнях.

У 20-х роках на руїнах та пожарищах почали відроджуватись медичні установи. Вони відновлювались і створювались з неймовірними труднощами: матеріальними, кадровими, моральними. Поступово життя в Нікополі налагоджувалось, але без медицини воно було не можливим.

У приміщеннях комерційного училища та прогімназії, як продовження лазарету батька Махна, розпочала роботу міська лікарня № 1, яка після смерті вождя революції В.І. Леніна певний час носила його ім'я.

На початку 30-х років, у період активного промислового розвитку Нікополя, шахтарських міст Марганця та Орджонікідзе, швидко будувалися лікувальні заклади, які необхідно було своєчасно забезпечувати медичними кадрами. Постійно не вистачало лікарів, фельдшерів, медсестер, провізорів.

У 1931 році в Нікополі на базі міського комітету Червоного Хреста відкрилися курси медичних сестер, які стали першоосною Нікопольського медичного училища. Курси мали вечірню форму навчання, навчалися на них півтора роки без відриву від виробництва. Першим директором медкурсів у Нікополі був І.М. Масловський.

Заняття проводилися у приміщенні НСШ № 3 ("Бабушкіна школа"), а практикували поряд, у міській лікарні № 1. Першим директором медшколи був Михайло Володимирович Пастухов, досвідчений та кваліфікований лікар-гінеколог, дуже популярний і шанований на той час у Нікополі.

У 1939 році 25 випускниць Нікопольської медшколи були відряджені до Ленінградського округу на позиції радянсько-фінської війни, де вони працювали в госпіталях, рятуючи від смерті поранених та обморожених бійців і командирів Червоної Армії.

У 1941 році в Нікополі працювали 2 лікарні на 300 ліжок, тубдиспансер, дитяча та жіноча консультації, 6 фельдшерських пунктів на підприємствах, 2 пологових будинки, будинок санітарної освіти. У лікувально-профілактичних закладах міста працювали 54 лікарі та 270 медпрацівників середньої ланки.

В Нікополі на базі міської лікарні № 1 та медичної школи був організований військовий госпіталь № 1 792 на 2 000 ліжок. Поранені червоноармійці та командири надходили в госпіталь безперервним потоком і у великій кількості. Військовий госпіталь № 1 792 пройшов усю війну, кривавий і драматичний шлях від Нікополя до Сталінграда, від берегів Волги до блакитного Дунаю.

З розвитком Нікополя, Марганця, Орджонікідзе, активним будівництвом об'єктів охорони здоров'я в містах і районах виникла гостра проблема медичних кадрів, особливо середньої ланки. Тільки в Нікополі в ці роки побудовані стаціонар лікарні № 2, поліклініка та хірургічне відділення лікарні № 1, дві дитячі лікарні, протитуберкульозний диспансер, біля двох десятків ясел і дитячих садків. Всі ці медичні заклади необхідно було укомплектовувати медичним персоналом.

З 1962-1963 навчального року відкрито медичне училище в м. Нікополі в приміщеннях колишнього тубдиспансеру по вул. К. Лібкнехта № 33 з корисною площею 530 м².

В останній чверті ХХ ст. у Нікополі працювали 13 лікувально-профілактичних закладів із стаціонарами на 1 610 ліжок, дитячий санаторій на 50 місць, Будинок немовляти на 80 місць, 53 дошкільних дитячих заклади, дитячий будинок на 100 місць, 10 аптек.

У славі та багатій подіями історії медицини Нікопольщини були великі та малі перемоги, прекрасні злети, значні досягнення. Були й важкі, часом надзвичайно тяжкі періоди... Та проходять роки. Змінюються покоління лікарів, медичних працівників. Але кожного року поповнюються їх ряди випускниками медичного училища, які урочисто виголошують клятву Гіппократа: "Присягаємо присвятити все своє життя благородній справі боротьби за життя та здоров'я людини".

Переведення в електронний

вигляд:

Бутенко О.П.

На нашому сайті Ви можете дізнатися більше про козацьку медицину та про медицину у м. Нікополі:

- [Гриб М. Козацькі лікувальні напої](#)
- [Пастернак А.А. Козацька медицина](#)
- [Шеремет С.В. Медицина Нікополя в ХХ веке \(отривки\)](#)

На нашому сайті Ви можете дізнатися більше про історію Нікопольщини:

- [Історія Нікопольщини](#)

[У разі використання матеріалів цього сайту активне посилання на сайт обов'язкове](#)